

ASSICURAZIONI GENERALI

1887. ÉVI MÉRLEGE.

BEVÉTEL.			Nyeresség- és veszteség-számla az A) mérleghez. (1887)			KIADÁS.		
A tétel neve	Bevételek		A tétel neve	Kiadások				
	frt	kr		frt	kr			
1. Díjtartók a múlt évről:	1971800.61		1. Visszontöltésdíjak:	2108431.39				
a) tűzbiztosítás	97015.45		a) tűzbiztosítás	540776.94				
b) szállítványbiztosítás	2068906.06		b) szállítványbiztosítás	793039.26				
			c) jégbiztosítás	3840247.50				
2. Tartalék oly károka, melyek 1886. decz. 31-én még függőben voltak:	451693.65		2. Károk:	3840247.50				
a) tűzbiztosítás	164239.93		a) tűzbiztosítás kifiz. kárösszegek	2,504,450.14				
b) szállítványbiztosítás	6438.61		tartalék még ki nem fizet. károka	340,741.15				
	621972.19		b) szállítványbizt. kif. kárösszegek	581,104.68				
3. Díjak a múltévi lemondással:	6702193.45		tartalék még ki nem fizet. károka	200,408.-				
a) tűzbiztosítás	1278043.28		c) jégbiztosítás kifiz. kárösszegek	1,326,977.49				
b) szállítványbiztosítás	2347399.09		tartalék még ki nem fizet. károka	1,632.72				
c) jégbiztosítás	10005895.82			1308610.21				
4. Kötvényilletékek	252801.02		3. Díjtartók 1887. deczember 31-én még folyó biztosításokra:	19035099.06				
a) tűzbiztosítás	12804.31		a) tűzbiztosítás	95210.52				
b) szállítványbiztosítás	73329.96		b) szállítványbiztosítás	36653.11				
c) jégbiztosítás	338035.29		4. Juttatások:	2097462.09				
5. Tőke állományok jövedelme:	1365.44		a) tűzbiztosítás	497002.35				
a) Erőtelre adott előlegek kamatai	216383.36		b) szállítványbiztosítás	61714.39				
b) Állam- és más értékpapírok kamatai + osztalékai	8289.87		c) jégbiztosítás	138703.06				
c) Kamatok váltóösszeiműltésből, folyó számláitól és ágló	299038.67		5. Általános kezelési költségek	973414.90				
6. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	15307.80		6. Adók és illetékek	250372.58				
7. Az ellátási-pénztár kamatai	15307.80		8. Az ellátási-pénztár kamatai	12387.-				
8. Kétes követelések leírása	15307.80		8. Kétes követelések leírása	17474.20				
A tűzbiztosítást ágba befoglalják a tükörévig betöltésben elért eredmények.			Nyereség	192477.89				
Összesen	18335709.96	315246.47	Összeg	13335709.96	315246.47			

Nyeresség- és veszteség-számla a B) mérleghez. Életbiztosítási osztály. (1887)

1. Múlt évi díjtartók:	3084030.62		1. Visszontöltésdíjak:	150851.57	
a) díjtartók az átadott visszontöltésdíjakra	444265.98		a) díjtartók az átadott visszontöltésdíjakra	150851.57	
b) díjtartók az átadott visszontöltésdíjakra	3040564.64		b) díjtartók az átadott visszontöltésdíjakra	195457.77	
2. Tartalék függő károka	339509.02		2. Kétes követelések leírása	125570.42	
a) halálesetre szóló biztosításokra	3646195.85		a) halálesetre szóló biztosításokra	59058.42	
b) életre szóló biztosításokra	554902.05		b) életre szóló biztosításokra	125570.42	
c) érvénytelenül kifizetett díjakra	171590.89		c) járásközlés	188184.27	
3. Díjtartók a múlt évről:	4372315.79		3. Kötvény-visszavásárlások	310897.55	
a) díjtartók a múlt évről	57378.40		a) díjtartók a múlt évről	2133373.28	
b) díjtartók a múlt évről	536459.-		b) díjtartók a múlt évről	2444270.83	
4. Kötvényilletékek	802137.1		4. Díj- és költségek	310897.55	
a) jelszóilletékek kamatai	2488.67		a) jelszóilletékek kamatai	17403546.24	
b) Erőtelre adott előlegek kamatai	631528.70		b) Erőtelre adott előlegek kamatai	4783110.07	
c) Állam- és más értékpapírok kamatai	32512.98		c) Állam- és más értékpapírok kamatai	1214757.05	
d) Folyó számlák	217199.77		d) Folyó számlák	352009.29	
e) Az ingatlanok tiszta jövedelme	194625.67		e) Az ingatlanok tiszta jövedelme	33461413.96	
f) Életbiztosítási kötvényekre adott előlegek kamatai	1088599.50		f) Életbiztosítási kötvényekre adott előlegek kamatai	2381922.65	
5. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	883108.64		5. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	107770.12	
6. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		6. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	22735932.53	
7. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		7. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	40722.41	
Összesen	26594088.40	232263.06	Összesen	232263.06	26594088.40

Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1887. deczember 31-én.

VAGYON	A		B		Összesen	TEHER	A		B		Összesen
	forint	kr	forint	kr			forint	kr	forint	kr	
1. A részvényesek biztosított állólevelei	1837500		1837500		3675000	1. Alapítók	3025000		3025000		6050000
2. Ingatlan birtok:						2. Tökéletes nyereségnyilatkozat	1187515.93		1091188.80		2278704.73
a) városi telkek	4749718.18		4749718.18		9499436.36	3. Tartalék az értékpapírok árfolyam-ingadozásának fedezésére	288269.39		257527.16		545796.55
b) földbirtokok (gazdasági jellegű)	3822967.08		3822967.08		7645934.16	4. Jégbiztosítás tartaléka	200000.-		200000.-		400000.-
c) 1887. decz. 31-én még ki nem adott gazdasági termékek a társaság felbontásából	124487.57		124487.57		248975.14	5. Ingatlan tartalék	1035768.40		1035768.40		2071536.80
3. a) Kötvény- és tőke állományok jövedelme	2240192.41		2240192.41		4480384.82	6. Tartalék a kétes követelések fedezésére	40000.-		40000.-		80000.-
b) Aktív életbiztosítók és jelszó állás biztosított, a felek halálakor fülvendő tőkék vételára	43343.-		43343.-		86686.66	7. Rendkívüli rendelkezés alatti nyereségnyilatkozat	315635.-		315635.-		631270.-
4. Kamatosó jelszóilletékek	1461709.19		1461709.19		2923418.38	8. Díjtartók még érvényben levő biztosításokra:	2097462.09		2097462.09		4194924.18
a) folyó	1,450,034.51		1,450,034.51		2,900,069.02	A) mérlegben	22735632.53		22735632.53		45471265.06
b) hátralevő	11,764.68		11,764.68		23,348.36	B) mérlegben	542781.87		542781.87		10855006.93
5. Kötvény- és tőke állományok jövedelme	63380.67		63380.67		126761.34	9. Tartalék bejelentett, de december 31-én még ki nem fizetett károka:					542781.87
a) jelszóilletékek kamatai	4149096.04		4149096.04		8298192.08	A) mérlegben					310897.55
b) Erőtelre adott előlegek kamatai	334535.57		334535.57		669071.14	B) mérlegben					441905.21
c) Állam- és más értékpapírok kamatai	292572.02		292572.02		585144.04	10. Ontalék az életbiztosításban II. A tábl. frt	411,837.56		411,837.56		823675.12
d) Folyó számlák	1183477.85		1183477.85		2366955.70	nyereségnyilatkozat javára 13 és 13 A tábl. frt	30,067.65		30,067.65		60,135.30
e) Az ingatlanok tiszta jövedelme	29925.02		29925.02		59850.04	11. A hivatalnokok ellátási pénztárának vagyona	281644.06		281644.06		563288.12
f) Életbiztosítási kötvényekre adott előlegek kamatai	1088599.50		1088599.50		2177199.00	12. Jelszóilletékek	361596.14		361596.14		723192.28
6. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	883108.64		883108.64		1766217.28	13. Regény a visszontöltésdíjak számláján	27486.12		27486.12		54972.24
7. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	14. az írtástól a múltévi számláján	631635.39		631635.39		1263270.78
8. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	15. a) Hitelek különböző címeken	553824.42		553824.42		1107648.84
9. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	b) Letételek készpénz és biztosíték gránát	527489.91		527489.91		1054979.82
10. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	16. A) mérleg folyó számlájának egyenlege	5305.15		5305.15		10609.30
11. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	17. Gőzmozgató	4977.50		4977.50		9955.00
12. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	18. Gőzmozgató	3000.-		3000.-		6000.-
13. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	19. Gőzmozgató	3000.-		3000.-		6000.-
14. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	20. Felosztott nyereség frt	478,545.13		478,545.13		957,090.26
15. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	Le: Átvitel a vonatkozó nyereség-tartalék javára	33,430.87		33,430.87		67,861.74
16. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	frt	445,114.26		445,114.26		890,228.52
17. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	frt	211,223.70		211,223.70		422,447.40
18. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	frt	656,337.96		656,337.96		1312,675.92
19. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	frt	22,706,106.95		22,706,106.95		45,412,213.90
20. Nyereségnyilvánítás értékesítések folytán	205440.86		205440.86		410881.72	frt	22,706,106.95		22,706,106.95		45,412,213.90
Összesen	10100731.82		20320624.25		30727350.07	Összesen	10100731.82		20320624.25		30727350.07

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triesztben: Dr. Bazzoni Richard, Besso M., Dr. Calabi R., Dr. Maurogonato L., Br. Morpurgo J., Gróf Papadopoli Miklós, Scandiani S., Segre V. — A vezérigazgató: Besso József.

Magyarországi vezérigazgató Budapest az intézet saját házában, Dorottya-utca 10. szám.

21. SZÁM. 1888. BUDAPEST, MÁJUS 20. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt; fél évre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre ... 3 * Külföldi előfizetőkhez a postalgát megjelölt Vitelejtől is csatlakozó

A JÓ-SZÍV BAZÁRJA.

Az országos kiállítás nagy iparsarnoka újra megelevenült. A felebaráti szeretet, a szánakozás, a megsegítés vágya költöztette bele az ő nemtőit, hogy a 'Jó-szív' nevében kopogtassanak rá a jó szívekre s indítsák őket áldozathozatalra azok javára, a kiknek az áldozathoz joguk van, mert szerencsétlenek.

Az árviz által megkárosultak fölségeléseire indult meg az egyesület munkája ama nagy szövetség kebeléből, mely e czélra országos mozgalom indítását határozta el. A jótékonykás vásárt indították meg, épen áldozó csütörtökön, mely már nevével is emlékezteti látszott kötelességükre a jó szíveket.

Az iparsarnoknak középső részét, ott a hol a nagy szökőkút medencéje áll, kerítették el vásártérül, annyi szellemmel, annyi leleményességgel díszítvén föl és tevévönzónává az áruhelyet, a mennyre csak a nő képes, abból is talán csak az, a kinek jó szíve van.

Roskovic's wife.

TISZA KÁLMÁNNÉ, DEGENFELD ILONA GRÓFNŐ.

Angerer L. fényképe után.

Ellinger Ede fényképe után.

GRÓF ANDRÁSSY GYULÁNÉ, KENDEFFY KATINKA GRÓFNŐ.

ÖZV. GRÓF CSEKONICS JÁNOSNÉ, LIPTHAY LEONA BÁRÓNŐ.

melynek tömérdek volt a vevője, nehéz megmondani: a jótét vagy az elárutók kedvéért-e, vagy mert szokan szeretik a jó és olcsó gyümölcsöt.

Szemközött a gyümölcsös sátorral állt a tarkán hárpitozott újság-csarnok, melynek Tarcsay Jánosné urnő volt az üzletvezetője, parancsnokolva egy tucazt fürgé újságkihordónó fölött, a kik a közönség közé keveredve árulták a „Jó-szív-bazár újságát”, melyet Fenyvessy Ferenc szerkesztett vagy két-háromszáz munkatárs és különösen sok munkatársnő segítségével. E lap mellett, melyből a bazár tartama alatt minden nap megjelent egy-egy szám, árulták még az 1838-iki „Jelenkor” azon számának másolatát is, melyben az akkori budapesti árív volt leírva.

Mindjárt elől volt az elegans három-szárnyu csapszék is, melyben nem kisebb személy volt a fő-fő csaplánó, mint Tisza Kálmáné, a miniszterelnök, vagy mint pártjában nevezik, a „generális” neje, a ki viszont az egész Jó-szív mozgalomnak a kezdeményezője, intézője, lelke, szóval a társadalmi jótékonyosság generalisa. A főhadvezéri pálcát nem is lehetett volna hivatottabb, buzgóbb, lelkesebb kezébe letenni, mint azéba az igazán anyagi jó szívű asszonyéba, a ki különböző jótékonyági intézetek körül becsülettel kivívta már magának eddig is a tábornoki rangot.

Ez alkalommal is igazi hadvezéri tapintatossággal vezette Dániel Ernőnével a cenzurumban az üzletet, utasításokat adván a jobb és balszárnyon buzgón serénykedő adjutánsoknak, a kiknek egy-egy szempillantása elegendő volt kapitulkőzra birni az ellenséget s kényszeríteni annak bevallására, hogy megsomjazott s kész megadni — az egy forintot egy ily kezekkel nyújtott gyöngyöző italért.

Tul a borcsarnok, középen állt a pompás virágsátor, telve Flóra ezerszínű illatos gyermekével, melyeket gróf Zichy N. Jánosné és Peteschacher Gusztávné úrnők kínáltak eladásra.

Ezután egy igazán tündéri kis berek, valószínű virágkálitka következett, melynek csicsérgő madara, Harkányi Jánosné úrnő árulta a gyufásdobozokat és szivartárczakákat. A lenge sátor vázát finom vasrácozattal képezte, melyre kecsesen futott föl a zöld repkény, mintegy tartozékát képezve a nagy medenczében élénken locsogó szökőkútunk.

Balra ettől állt a hideg étkekkel gazdagon megterített sátoros asztal, zöld növényekkel díszítve. A pompás, adagokint félforintjával kiszolgáltattott étkek mellé volt kitűnő sör, kávé és thea, melyet lekötéző nyájassággal szolgáltak föl gróf Andrássy Gyuláné és Jálies Ignáczné úrnők vezetése alatt gróf Andrássy Tivadárné, Kissné Szapáry grófnő, gróf Bánffy Róza, Ádám, Schnierer, Kármán és Hanzély kisasszonyok s mások, a kik igen hamar bele tudták magokat találni a gyors és pontos kiszolgálásba.

Szemben állt ezzel az „édes bolt”, a cukrárszat, hol gr. Szapáry Gyuláné és Ágoston Jó-zsefné vezetése mellett szintén egész kis csapat jótékony tündér sürgött-forgott, hordván szét a csábító fagylatot és édességeket.

Ennek szomszédjában volt a gr. Lónay Béláné és Kállay Zoltánné porcellán- és könyvkereskedése. Ragyogott a szép edénytől és díszkötésű könyvek aranyától.

E bolt mellett fejlődött ki a legzajosabb élet. Itt volt a tombola-helyiség, hol gróf Zichy Nándorné és gr. Pallavicini Edéné buzgólkodtak fáradhatatlanul a melléjük sorakozott kisasszonyokkal, kik árulni hordták a sorsjegyeket és tombola-lapokat. A szerencsebazárnál Wodiánér b. Beláné működött s a nyerevényekkel rakott emelvény gyorsan ürült s telt meg ismét.

A tombola-helyiség mellett volt a két szivaros bolt, kényelmes és gazdag berendezéssel, a mint egy magyar kir. trafikhoz illik is. Egyik része Pschere Katinka vezetése alatt állt, a főtrafikos asszony pedig b. Rudics Józsefné volt, kinek Hahóthy Sándorné urnő és Vadnay Margit kisasszony segítettek. Pompás szivar- és cigaretta-csomagok, dobozok, szivarszikipák voltak itt izléssel főlhalmozva, nem különben finom szivartárczakák a báróné arcképével, jó ismerősök számára.

Tul a katonai zenekaron, mely lelkesen játszta a változatos program darabjait, külön sátorban volt elhelyezve Zala György budai honvédszobrának a mintája, egy igen sikerült mű, mely a talap tetején közönvédtet ábrázol, egyik kezében zászlóval, másikkban lábhoz bocsátott szuro-nyos fegyverrel. A talap közepészén az ülő Hungária látszik, kivont karddal s az orszá- gczimerével. E szobrot csak külön tiz krajczáros beléptidj mellett lehetett megnézni. Mellette egy sátorban kézi géppel névjegyeket nyomtak, melyeket a megrendelő még azon nedvesen vihetett el a sátor alól. Odább b. Inkey Nándorné és Bishitz Lajosné úrnők sátra állott, melyben fényképeket árultak a nevezettek kivül a Nyíry és Wodiánér kisasszonyok.

Hegyes tetejű nagy sátor alatt gr. Bánffy Béláné és Krausz Izidorné úrnők sok szép kisasszonnyal, köztük a budapesti főpolgármester leányával, finom szeszes italokat mértek, míg mellette a gr. Pálffy Daun Lipótné és Hegedűs Sándorné mézesbábú- és gyermekjáték-sátra s a gr. Pejasevich Katinka és Herzberg Sándorné pipere- és sportzikkokkal megrakott boltja csalogatták magokhoz a közönséget.

A közönség, kivált a lófuttatás után, sűrűn rajzolt a sátrak előtt, csevegett, nevetett és fizetett. S még érdekesebb lón a kép este, villamos világításnál.

Három napon át tartott a jótékonyosság nagy vásárja, melynek főrendezője, mint a bazár-bizottság elnöke, gróf Csekonics Jánosné ismét bemutató e téren már máskor is fényesen bebizonyult tapintatát.

A három napot azonban megtoldották még egy negyedikkel. Vasárnap tartották a végeladást leszállított belépti díjak mellett. Ez alkalommal az eddig el nem kelt és sokáig nem tartható tárgyak újra kerültek s folyt a licitáció: ki ad többet érte? A mi ez uton el nem kelt, azt fönntartották a Szent-István napján rendezendő nagy népünnepély alkalmára.

A bazár nyers jövedelme megközelíti a negyvenezer forintot, melyből a költségeket leszá- mitva, marad a vizkárorsultak számára mintegy harmincezer forint. Oly eredmény, minőhöz hasonló hazánkban még nem ért el jótékony- sági bazár.

Áldva legyenek érte a jó szívek, kik ez ered- mény létrehozásában annyit fáradoztak!

ÜNNEPRE.

Piros betűs nap, ritka vagy szívetnek!
Fakó hétköznapokban élek én.
Rózsák nekem nem nyílnak, nem teremnek,
Csak egy-egy ábránd-pünköső-ünnepén.
Sivár országút lankasztó porában
Verejtekezve a követ törom,
S míg végkép el nem bágyadok, — korábban
Nem permetoz rám illatos öröm!

De a mikor már roskadozva sýnylem
A Zaharának perzelló hűvét:
Egy percz kibontja frissen, úde színben
Pünkösdi rózsám minden levelét,
Fáradt kezemből a pörlyöt kiejtem,
Új vágyban új erővel hevülök:
Maddő tussím szomját elfelejtem,
S boldogság harmatában enyhülök.

Ez a te perced, költészetnek álma!
Ez a te álmod, lellem ünnepe! ...
Hozzám a csend tündére míg leszálla,
Fehér virágosóval hinte be.
Fekszem hanyatt, búhájos béke ringat,
Az égre nézek mozdulatlanul;
Múzsám a szárnya lengő vágyainnak,
Mind dallál lesz, mikorra visszahull.

Pünkösdi róza, ünnep a nyílásod!
Ilhet varázsa, pillanatnyi vagy! ...
Keresem, élet, kincséd, ha elősod!
Gyötörj valóddal, csak álmodni hagyj!
Verejték a boldogság öntözője,
Az ünnepek piros betűje vér;
A zaj minél tovább tart messze tőle,
Az ünnep ádve annál többet ér!

RUDNYÁNSZKY GYULA

MANUEL MENENDEZ.

De Amicis olasz beszédeje.

Az andaluziaiak balladájának Don Manuel Menendezről, némi megtörtént alapja van. A valót csak ama kevés sevillai lakostól lehet megtudni, kik őt személyesen ismerték, mikor elhagyta Sevillát, szülői halálakor, tizennégy éves korában, csupán rövid időre térvén vissza, tiz év múlva, mielőtt a városból örökre távozott volna. De még e néhány hó alatt is a város telve volt nevével. Akkor sem tartózkodott ott állandóan, hanem jött és ment, eltűnt, a nélkül hogy sejteni engedte volna: miért és hová? s nem ritkán váratlan felmerülésének első híre valami összeszólalkozásról, párbajról, a kordovai kapun kívül vett vagy adott kardszúrásról szóló mende-monda alakjában érkezett meg. Nem egy azok közül, kik ismerték, fogyatékos elméjüknek állította, még pedig egy fiatal vad-bika (novillo) szarvaitól egy vasárnapi viadal alkalmával fején kapott döfés következtében. E baleset híre igaz volt, még láthatók is voltak nyomai, de elméje azért csak oly ép volt mint valaha. Csodálatos, túlcsep- pengő elevensége mozgásban, szerelmeskedésben, költészetben, könnyekben, vérontásban tört utat magának, de semmiben sem talált megnyugvást. Meleg szívével Lucífer gögje párosult, dühroh- hamokban törve ki, melyek alatt nem egyszer csupasz kezét volt képes összezúzni fektelenségé- ben a falon. Csaknem megdöbbenő elszántaságá- val és határozottságával egy örült vakmerőséget párosította, s egy hölgy tréfás jellemzése vilá- gította meg legtalálablyan egész lelkületét: «Ha vannak az üstökösnek lakói, olyanoknak kell képzelnem, mint Manuel Menendez».

Szavait nem mondta, de elpattantotta s lelké- nek tüze még hangja rezgésében is visszahang- zott. Mikor a sevillai köröndön egy bikaviador, bátorságát veszítve, áruló döfést tervezett vad ellenfelére, vagy kiozta akkor, mikor meg kel- lett volna ölnie, a legdörgőbb: «Gyáva!» — kiáltás, mely visszhangzott az egész bekerített téren, mindig az ő ajkairól jött. A san-fernandói színházban, mikor a nézőtér csöndjét hirtelen megtörte egyike ama szívől jövő, szívet ger- jesztő «bravok!»-nak, melyek fellázasztják a vért az erekben; senki sem kérdezte, kitől eredt az: az is Menendez volt. Barátai szokva voltak *óriási tehetségéről* beszélni — merő andaluziai bombaszt. — Lyrája egyetlen elnyújtott kör- mondattal volt, özőne a nagyhangú szavaknak, a túlfeszített képzelődésnek, szaggatott befejezéssel, mely hatásos és csattanós akart lenni, de igen gyakran érthetetlen volt.

Nem kevésbé különös volt élete is, mint köl- tészete. Hajadonfont lehetett látni éjtelente az Alamedán csavarogva, vagy hajnalban jönni ki a templom-ajtócskán, vagy egész reggel szünet- lenül fel és alá sétálni a hosszú *Strade delle cento svallate-n* (száz kanyarodású utcán), mi- közben fejtét előre hajtotta, mintha tüt keresélt volna a kövezeten. Lakásából az éjjeli kőszál hangos olvasás, szilaj kacaj, ablaktáblák csap- dosása, vagy nősírás hangjait hallhatta mind- egyre. A legkalandosabb vadvadásokat — kivéve mindig az egyetlen gyávaóság vadvadását — terjesz- tették felőle — és hitték is.

Természetesen egész Sevilla jól ismerte. A fel- sőbb körök, bár keveset adtak a pletykákra, mind- amellettsé bizalmatlanságból és tartózkodásból eredő idegenkedéssel tekintettek rá; az alsóbbak bálványozták, a miért egy öreg teherhordót ki- mentett a Guadalquivir hullámaiból. Valószínű, hogy nem volt nő a városban, kezdve a kor- mányzó nejtől, le a legszegényebb szivargyáros leányig, ki olykor-olykor arca elé nyúlván ürü- gye alatt ne vetett volna egy-egy fürkésző vagy kihívó pillantást legyezője bordái közül erre a javíthatatlan vadőzra. Mert Menendez szépe arab vonásait tömött hollóhaj övezte, s öltözte, különösképpen mellettsé izléses, mint egy *maillo* fogta körül ifjú arczának erőteljes, de arisz- tokratikus vonásait.

FERMINA TOVÁBB MENT A NÉLKÜL, HOGY HÁTRATEKINTENE.

csillagról költözött ide, hangod színelét és beszé- ded bizonyosan nem spanyol. Talán ha egyszerre igazi hangoddal szólnál hozzám, igazi nyelveden, kövé változnom. De elég nekem, hogy szeretsz, szerelmed oly gyűrűt, mely egyesít engem a vég- telennel. Mondd meg nekem az igazat — kit szeretted a túlvilágon? Feltékeny vagyok valamelyik Sirius-lakóra.

Most egy szenvedélyes gyönyörkiáltás röppent el ajkairól, a mint Fermina gyors, erőles mozdul- taltal szerte zilálta szótét fürtjeit, s azután hirtel- en sötétlen ránczolat össze homlokát, a mint gyanakvó tekintetét vetett nyakán egy alig ész- revehető piros foltra.

— Mit nézesz így? — kérdezte az ifju meg- lepetve.

— Semmit — felelt a lány összeszedve ma- gát s egy pillanat múlva hűden tette hozzá: «De vigyázz Manuel! Ha közénk furakod- nek, képes lennek kést döfni magába a király- nőbe!»

Menendez hóbortjai elég természeteseknek tetszettek bárki előtt is, ki egyszer látta Fermi- nát, a milyen rendkívüli volt jellemre, szépségre, és multjára nézve. A külvárosi nép *Herczegasz- szony*-nak hívta őt — a férfiak komolyan, a lá- nyok gúnyosan; de napról-napra jobban érezték, hogy a gúnynev több volt a tréfánál. Fermina a legmagasabb lány volt a külvárosban s még Menendez is, gránátosi termetével, csak félfejjel multa felül. Málázó fekete szemei, s tömött ösz- szeör szemöldéi, barna, afrikai arczának csak- nem fenyegető kifejezését kölcsönöztek, mely a legszelidebb derüre változott, ha fölnyiltak moz- gékony, tele ajkai. De ő, mint Menendez mondá, napjában csak egyszer nevetett, s rendszeren sze- meit bizonyos megvetés kifejezésével félig csukva tartá. Egy hajába tűzött róza, fehér csipke- mantille, fekete derék és rózsaszín szoknya, világos színű cipőcskével, melyek szorosan simultak formás bokáihoz és piczi lábához, — ez volt állandó ruházata, ha egyszer egy héten nyilvánosan mutatta magát a kíváncsi, epedő, szenvedélyes és tolakodó tekintetek ama záporá- ban, mely mindenfelől özönlött fejeje. Senki sem merte azonban megszólítani, még ha egyedül volt sem, mert az a pár vakmerő kéz, mely meg- sértette őt Sevillában való tartózkodása első he- tében, véres nyomaít vitte magával visszautasítá- sának. «Valódi angyal» — mondogták — «vagy ördög» — és senki sem tudta, hogy melyik a kettő közül.

Azt mondták, Granadából jött; úgy tudták, hogy egyedül lakik, és úgy gondolták, hogy munkájából tartja fenn magát. Minden egyéb csupa hozzávetés volt; sőt laktársai s az a pár leány, kikkel köztintést váltott, sem tudtak töb- bet róla, mint a legelső szembejövőről. Vonza- lommal viseltetett Menendez iránt, ki örülten szerette — majdhogy nem imádtá — s egymás feletti büszkeségök hosszú, komoly, kölcsönös vonalmu tekintet-váltásban nyert kifejezést. Csak egy dolog volt, a mi Manuel boldogságát zavarta — egy határozatlan, föl-főleledő felté- kenység, melyet Fermina eszélytelenül ápolat azáltal, hogy oly kevelységgel utasította vissza, melyben szerinte sokkal több méltatlankodás nyilvánult, hogyesem őszinte lehetett volna.

Nem volt igaza. Fermina igazság szerint nem érzett egyebet, mint megvetést, vagy inkább bor- zadályt amaz aljas érzések iránt, melyek köznap i lelkekben még a legtisztább szerelmet is körül szokták rajzani.

— Manuel! — szólt egykor hozzá — azon a napon, melyen gyanusítani fogsz, hogy hűtlen lettem hozzád vagy magamhoz, szerelmem meg- szűnik irántad. Emlékezzél szavamra! Én nem olyan nő vagyok, mint más nők, s nem akarom, hogy te olyan férfi legy, mint más férfiak. A legtöbb férfi köznap, léha teremés; neked azért ajándékoztam oda szívemet, mert nem tet- tem fel rólad, hogy te is olyan légy. Ne is legyen úgy soha. Én büszke nő vagyok: becsületemet tettem koczkára, hogy magamévá tegyél; tartad tiszteltben azt, és ne úzz tréfiat szerelmem- ből, mert én azok közé a nők közé tartozom, a kik sohasem bocsátanak meg. Ha egyszer elide- generated szívemtől, nem nyílik az meg többé neked. Ha egyszer Fermina azt mondta, hogy szeret, legyen az elég az egész életre. Gondold meg ezt!

Egész Sevilla tudott kölcsönös szerelméről, vagy inkább látta azt. Esténként a Christina- kert fái közt sétáltak; nappal levitorláztak a Guadalquiviron San-Juanba, hogy a forró napot a narancsigetek közt töltsék; és a ki látta Fermi- nát a székesegyház magas oltára előtt téré- delni, bizonyos lehetett benne, hogy a másik pillanatban valamely szomszédos kápolna homá- lyában Manuel sugár, mozdulatlan alakját fogja megpillantani. Künn az utcán az emberek az- zal a különös vegyületével a nyájasságnak és keserű irigysegnek tekintettek rájuk, mely még ifjai keblekben föl-főlámad boldog szerel- mesek látására, kik elégtűltek és büszkék elé- gűtségekben. De a mi őket illeti, ők áthatoltak a tömegben, Fermina nyugodtan tekintve végig a körüllevők fejei fölött, Menendez pedig hiába keresve valakit, a ki merőn szemébe nézen; diadallal hordozták boldogságukat, kihívólag dobták földiek arczába szerelmüket, s egész ut- jokban a sebzett büszkeség és megbántott érzé- kenység megdölt rendjei kísérték.

Azonkívül Fermina lassan-lassan megnyerte a legtöbb rangjabeli nő rokonszenvét. Sokan, mig meghajoltak egyfelől legyőzhetetlen büszke- sége előtt, arra a gondolatra jutottak másfelől, hogy benne a külváros díszét lássák és mintául vegyék. Voltak utánzóí és nem egy önféjú és könnyűvérű gitana kezdte követni modorát, — hátraszegve fejét és félig lecsukva szemeit — mig kebelük ránczai közül tör markolata kandi- kált elő, melyet azonban a legkisebb szándékuk sem volt soha igénybe venni.

Épen ez időben hirtelen változás érte Menen- dez. Miért, senki sem tudta okozóm kívül; de nem is lepott meg senkit, a ki ismerte jellemét. Bizonyos kedélyek magokban rejtetik a gya-

nunak magvát, mely mindig éber, mindig kész a legkisebb izgalomra, a legesekélyebb alkalomra teljes hajítást eresztani és megmérgezni a legerősebb, legtisztább érzelmét. Ki nem volt életében egyszer-másszor ily hirtelen rázkódásnak áldozata vagy okozója? A kétely egy múlt árnya, mely felett az első pillanatban mosolygunk, később tápot talál a legjelentéktelenebb véletlenségben — egy levél megfontolatlan kifejezésében, egy ösmerős elhamarkodott szavában — s oly támaszt lel, mely kiemeli lelkünk mély rejtekéből, hogy egész visszataszító alakjában mutassa magát szemünk előtt, mint valami utála-

gatva, s engedelmes kezünkbe csempészve a tolat vagy tört, s bántalmazásra vagy bűnre ösztönözve, a bocsánat minden reménye nélkül, irgalmatlanabban és rábeszélőbbben, mint a legközvetlenebb és legmegtámadhatlanabb bizonyíték. S a mint Menendez egy késő éjjel otthon asztala előtt állt, kezében egy frissen feltört levéllel, ugyanaz a sors érte utól. Pillanatig azt hitte, megőrül. Egy ugrással az ablaknál termett, és sokáig állt ott, egyik kezét homlokára, a másikat szívéhez szorítva s kibámulva az utcára, mozdulatlanul s majdnem érzéketlenül, mint egy szobor. Azután a düh és győtrelem el-

lépesőkön, hazafelé kezdett futni, de a hídnál megállott. Új ötlet keresztezte az elsőt s csaknem háttérbe szorította. «Tegyük fel, hogy nem igaz?» — kérdezte magában, s egy pillanatig lelke ismét reménytől sugárzott. De végzete tovább üldözte. Visszatérve szobájába, egy levelet talált ott Ferminától: «Holnap nem leszek otthon» — és még ez a körülmény is csak megerősítette végzetes csalódásában. Eszeveszetten és dühtől tajtékozva tombolt, kaczagott és átkozódott egyszerre; azután tollat ragadva, merész betűkkel vetette egy papírszeletra Fermina nevét, s halálos bántalommal kísérte azt. Magához véve ezt,

Lelei állapota egy órával később hasonlított azéhoz, a ki borzasztó álomból ébred. A rémült sikoj fölébresztette. Hiában próbált lelkében bizonyítékokat, adatokat, érveket, emlékeket, árnyakat illeszteni össze; ép oly gyorsan tűnt és oszlott el minden, mint a hogy testet öltött. A mint egy semmiség elég volt, hogy lángra lobbantsa hiszékenységét, ép úgy egyetlen sikoj eloszlatta káprázatát. Hanyatthomlok bukott egyik tépelődésből a másikba; nem volt szükség semmi bizonyítékokra, minden meg volt magyarázva, mindent értett. Benne ugy, mint kivüle, ünnepélyes csend uralgott, melyben lelki

ledni. Egy futó pillantás elárulta, hogy észrevette őt, de arcán és tartásán oly elszántságot olvasott, melynek láttára a remény utolsó nyoma kihalt lelkéből. Ünnepi öltözetben volt, fesztelen, csaknem siető léptekkel haladt, fejét büszkén magasra emelve, tekintete maga elé szegezve, vonásai szótlanok és hidegek, mint a márvány. A mint elhaladt előtte, szőlásra nyitotta ajkát, de a szó elhalt ajkain, s ő tovább haladt, a nélkül, hogy ránézett volna, szilárdan, fenségesen, megtört szívvel, de lenéző areczal, míg ruhájából gyöngye rózsáit áradt ki, a mint tovább ment a nélkül, hogy egy pillanatra is hátratekin-

tet. Egy órával később újra visszatért; ugyanaz a világosság, ugyanaz a néma, elrekeszelt ajtó. A fél éjet töltötte ablaka előtt ülve, fejét kezeibe nyugtatva. Másnap sem nem irt, sem el nem ment, s talán ha nem távozott volna hazulról, soha sem lett volna bátorsága további próbálkozásra. De távozott s egy véletlen körülmény eldöntötte egész élete sorsát.

Ünnepnap volt, s a mint céltalanul, csaknem öntudatlanul bolygott utcáról-utcára, egyszerre csak a Christina-kert sétautján találta magát. Ez órában az Aranytoronytól a San Telmo palotáig mindent fényes, nevető, sürgő-forgó tömeg

Hosszú Sarolta
Kecskovics Ida
Ágoston Jánosné
Kortyáyi Frigyesné
Német Gizella
Herzberg Sándorné
Bakonyi Klára
János Vilmos
János Margit
Lechner Irma
Frommer Albertné
Müller Katalin
Wodianer Angelina
Wekerle Sándorné
Eulich Ilona
Pukovics Irma
Hosszú Margit

Figdor Adél
Lemnitz Margit
Gr. Nádasy Julia
Gróf Pajacovich Jolán
Beniczky Agatha
Jankovich Clariss
Jankovich Ilona
Gr. Szarmay Sarolta
Gr. Zichy Livia
Jellinek Artúr
Lónyay Margit
Gr. Zichy Marietta
Eggenstein Sándorné
Gerecsy Mária
Kocsary Elvira
Jankovics Irén
Vadnay Margit
Kastner Artúr
Kállay Zoltán
Kállay Julia
Zaborsky Margit
Zaborsky Irén

Panaíró
Gróf Andrássy Gyuláné
János Ignác
Gróf Pajacovich Katalin
Patschacher Guztávné
Rikli Gyuláné
B. B. B. B.
Gr. Lónyay Balázs
Basili Sándorné
Vécsey báróné
Pallavicini Örgöfné
Gr. Széchenyi Lili
Pecherer Katica
Hahóthy Sándorné
Báró Radicsó

A JÓ-SZÍV BÍRÁRSNÓI.

Kozmata Ferencnek a Vasárnapi Ujságra készített fényképe után.

tos féreg, mely száz falánk lábával mérges dühvel markol és kapaszkodik zsákmánya után. Majd lerázva pillanatnyi esüggédésünket, új reményt s bátorságot merítünk, s láb alá taposunk a kétség ördögét. De hiába, elménknek minden lappangó zugából ezernyi alig feledett emléke rajzik elő az illanó mosolyoknak, félig ejtett szavaknak, az ajkak és szemöldök félig ellesett mozdulatainak, mind megannyi csufondáros manó; egy ajtó halk csukódása, lopózó léptek nesze, egy ruha suhanása, egy suttogás, egy árnyék — mindez kavartan fő az agyban, míg összetömörülve, erőt, életet és kifejezést nyerve, beáruul, vádol, bizonyít, szívet és elmét egyaránt felfor-

fojtott kiáltásával kirohant a házból. Mint a nyíl, iramlott keresztül a piacon, befordult a Caridad szögletnél, elhagyta az Arany-tornyot, egy csónakba ugrott, átevezett a folyó jobb partjára, s berontva Fermina házába, az ajtón kopogtatott. Nem volt otthon. Szokatlan véletlen tartotta távol, s a két szerelmes balvégzete úgy akarta, hogy távolléte ez órában véletlenül épen összevágott a levél rágalmazó adataival, s egyszerre váddá, bizonyítékká, átokká erősödött. Menendez kővé meredten állt az ajtó előtt. A szerelmi fájdalom már helyet adott szívében a fenhéjzós, sértett büszkeség feletti vak és féktelen dühnek. Pokoli gondolat villant át agyán, s lerohanva a

kirohant a házból, visszasietett újra azon az uton, a melyen jött, míg elérte Fermina lakását, a beestelen papírszeletet ideges kezekkel függesztette ajtajára s leszaladt a lépcsőkön, kéjjel csikorgatva fogát. A mint lent megállott, hallotta nyilni az ajtót, egy gyertya világa vetődött a lépcsőre, mire egy kétségbeesett sikoj és nehez esés zaja hallzott. Rögtön rá más ajtók tárultak fel s emberek szaladtak alá a lépcsőkön. Azután egy női hangot hallott, a mint a levelet fenhangon olvasta, s más hangokat, a mint a méltatlan kódás kiáltásában törtek ki: «Mentira!» (hazugság!)

szemei egyetlen halvány, mozdulatlan, fenyegető arezra szegződtek: a Fermináéra, s a közöttük tátongó örvényre. Ismerte őt, tudta, hogy soha sem fog megbocsátani: megölte saját szerelmét. Kinzó szegényével és zavarával vegyült újra felébredt szerelme, melyet a megbánás és kétségbeesés sarkalt s bizonyos örült halnvágyás, míg idegét rendkívüli feszültsége, mely erőt vett rajta, képtelenné tette minden határozott eslekvésre. Egy földön elterülve, ablak előtt töltött éj után, hajnalban azon vette észre magát, hogy maga sem tudta hogyan, átmint a vas-hidon. Hirtelen megállt, mintha földbe gyökeret volna lábai, Ferminát látta szembe köze-

tene. Ugy tetszett, mintha fekete fátyol gördülne le alakja előtt és elrejtene őt — örökre. E napot és a következőt Manuel Menendez a teljes levertség gépies, tétlen megadásában töltötte. Ez volt az első szigorú lecke, a mint elhaladt mellette, fülébe kültotta: «*Es mentira Menendez!*» és eltűnt. Megfordult zavartan és izgatottan s igyekezett a tömegen át utat törve menekülni, de ugyanakkor egy harmadik, majd egy negyedik s végül egy egész csoport trianai lány felismerve őt, utána kezdett kiabálni: «*Mentira! Menendez! Mentira!*» Az emberek megálltak, s más lányok is, kik odaértek, ismételték a kiáltást. Neve szájról-szájra szállott s midőn a tömeg szét

lepett el. A levegő zengett az ünnepi zenétől s a nap ragyogva tükröződött a folyóban. Egy pillanatig Menendez feledte halálos bánatát s hagyta magát a tömeg által tovasodortatni. Egyszerre egy lány az alsó körökből, a mint elhaladt mellette, fülébe kültotta: «*Es mentira Menendez!*» és eltűnt. Megfordult zavartan és izgatottan s igyekezett a tömegen át utat törve menekülni, de ugyanakkor egy harmadik, majd egy negyedik s végül egy egész csoport trianai lány felismerve őt, utána kezdett kiabálni: «*Mentira! Menendez! Mentira!*» Az emberek megálltak, s más lányok is, kik odaértek, ismételték a kiáltást. Neve szájról-szájra szállott s midőn a tömeg szét

ügygel. De mint mindig, úgy ezuttal is titokban tartotta a mit és irányban tett vagy mások által végeztetett.

E közben Hulda egészsége, a mely oly nagy megrázkódtatást szenvedett, csak nagyon lassan állt helyre. A szegény leány csak Ole emlékének élt és a remény, a mely néha-néha összevegyült ezzel az emlékekkel, naponként mindinkább halványult. Pedig hát az a két lény volt körülte, a kiket legjobban szeretett a világot s az egyik ezek közül nem szűnt meg őt bátorítani. De elég volt-e ez? Nem kellett-e volna őt mindenáron szórakoztatni? De hogyan lehessen őt kiragadni e gondolatok közül, a melyekhez egész lelkével ragaszkodott és a melyek őt mintegy vasbilincsel fűzték a Viken vitorlamesterehez?

Igy érkezett el július 12-ike.

Négy nap múlva fog véghez menni a krisztianiai iskolák sorshuzása.

Nem kell említenünk, hogy a Sandgoist által megkísérelt spekuláció a közönség tudomására jutott. Ő maga kihirdette a hírlapokban, hogy a »híres és gondviselészerű 9672-ik számú sorsjegy» jelenleg Sandgoist ur, drammen lakos birtokában van és hogy e sorsjegy, áruba bocsátatván, a legtöbbet ígérő lesz. Hogy pedig Sandgoist ur az említett sorsjegy tulajdonosa, ennek az a magyarázata, hogy nagyon drágán vásárolta meg Hanzen Huldától.

Nem lehet csodálkozni a felett, hogy ez a hirdetés nagyon csökkentette a közbecsülést az ifjú leány iránt. Hogyan! Hulda a nagy ár által elkápráztatva eladta jegyese, a hajótörést szenvedett Kamp Ole sorsjegyét és pénzre tette ezt az utolsó emléket?

De egy tudósítás, a mely épen a kellő perczben jelent meg a »Morgen-Blatt»-ban, felvilágosította a közönséget a történetek felől. Köz tudomásra jutott, hogyan lépett fel Sandgoist és hogyan jutott kezeibe a sorsjegy. A közvélemény felháborodása erre a drammeni uszoris, a szívtelen hitelező ellen fordult, a ki nem irtózott kizsákmányolni a Hanzen-család szerencsétlen helyzetét. És akkor az történt, hogy mintegy hallgatag közmegegyezésnél fogva az új birtokossal szemben nem újultak meg többé az ajánlatok, a melyek oly sürűn özönlöttek, mikor a sorsjegy még Hulda birtokában volt. Ugy látszott, mintha az említett sorsjegy elvesztette volna a neki tulajdonított természetfeletti értéket, mióta Sandgoist beszennyezte a keze érintésével. Következésképp Sandgoist voltaképpen nagyon rossz üzletet csinált és méltán attól tarthatott, hogy a híres 9672-ik számú sorsjegy a nyakán marad. Nem kell említenünk, hogy se Hulda, se Joel semmit se tudott a közönségben szárnyaló hírekről. Szerencsére! mert nagyon kínos lett volna rájuk nézve az a tudat, hogy a nevík összeköttetésben áll ezzel az ügygel, a mely annyira üzletszerű fordulatot vett az uszoris kezei közt.

Július 12-én este felé Hog Sylvius cím alatt levél érkezett.

E levelet a tengerészeti hivatal küldte egy másik levél kíséretében, a mely Krisztiansundból, a krisztianiai öböl bejárásánál fekvő kis kikötőből volt keltező. A két levél kétségkívül semmiféle újabb hírt se tartalmazott, mert Hog Sylvius mind a kettőt sebre dugta és semmit se szólt felőlük se Joelnek, se Huldának.

Hanem este, mielőtt a testvéreknek jó éjt kívánt és a szobájába visszavonult volna, így szólt:

— Tudjátok gyermekeim, ugyebár, hogy há-

rom nap múlva lesz a sorshuzás? Nem szándékoztok jelen lenni?

— Mire való volna ez most már, Sylvius ur? — mondá Hulda.

— Ole azt akarta, hogy a jegyese jelen legyen — viszonzá a tanár — ezt a kívánságát határozottan kifejezte utolsó soráiban és én azt hiszem, hogy Ole végakarátát teljesíteni kell.

— De a sorsjegy már nincs Hulda birtokában — mondá Joel. — Ki tudja milyen kezekbe került?

— Az mindegy — felelé Hog Sylvius. — Én tehát mindkettőtök felkerlek, hogy kiserjetekek el engem Krisztianiaiába.

— Ön akarja, Sylvius ur? — kérde Hulda.

— Nem én akarom, kedves Hulda, hanem Ole akarja és Ole akarátának engedelmeskedni kell.

— Hugom, Sylvius urnak igaza van, felelé

»A BARÁTAIHOZ KELLETT VOLNA FORDULNIA.»
EGY SORSJEGY.

Joel. — Igaz! meg kell lenni. Mikor akar ön elindulni Sylvius ur?

— Holnap hajnalkor és Szent Olaf oltalmazzon bennünket.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* **Nyelvelő kő.** Közép-Európa nagyobb részében az egész középkoron át, sőt egyes helyeken még a 16-ik század végeig is divatban volt az, hogy pletykaterjesztő nők, ha azáltal más nőnek becsületét megsértették, nyilvánosan nyelvélő követ vagy szégyen-követ tartoztak hordani. A megbüntetett nő a követ vaslánczokhoz nyakán hordta, néha egész egy ingig levetkőztetve s háromszor kellett ily módon a piacot és városházat körülkerülnie s mellette a törvényszéki szolga ment trombitálva vagy dobolva. Az ily szégyen-kövek nagyon súlyosak voltak, alakjuk azonban egyes városokban nagyon különböző. Némelyük tojásdad tálhoz hasonlított, más egy női fejhez, melynek kinyúló nyelvére lakat volt

rakva, ismét másutt macskához vagy kerek vizes üveghez.

* **Világosság a tenger mélyében.** A Challenger-expedíció tagjai az atlanti oceánban 1500—2100 fonal mélységben is találtak állatokat, melyeknek szemük volt, mindamellett a legtöbb könyvben 300—400 méter van feltüntetve határként, a hol már nincs világosság. Tudományos kutatások mutatják, hogy a tenger mélyébe süllyesztett bromezüst-gelatine lemezek 300 méter mélységben már nem mutatkoztak zavar, azaz világossági tünet. Pouchet párisi tanár újabb kísérlet jelentőségét kétségbe vonta részben azért, mivel a bromezüst-gelatine lemezeket nem abszolút sötétségben állították elő, hanem rubin-piros üvegen vagy olajfajöld világosságot nyújtó sárga s zöld üvegeken át nyert világosságot használnak, melyek a lemezekre zavarról hatnak. Nézete szerint a tenger mélyében ezekhez hasonló világosság lehet, a mit bizonyít az állatok látó szerve is, mivel a földben vagy más állatoknak testében élő állatoknak nincsenek szemek.

* **A virágünnepet** ez évben szokatlan fényvel tartották meg Japánban márczius 24-dikén, melyet »a virágok születésnapja»-nak is neveznek. Jelenleg különösen szépek voltak a magnoliák s egy Tokióban lakó híres költő Japán nevezetesebb költőit meghívta magához, hogy versenyt rendezzenek oly dalokból, melyek a virág szépségét hirdetik.

* **Utazó fogadó.** Coney Island híres tengeri fürdő egyik nagy fogadjóját, a Brighton Beach Hotelt, a tenger hullámai alá mosni kezdték s ezért a tulajdonosok elhatározták, hogy a fogadót tovább szállítják. Hat különböző sínre elosztva 124 vasúti kocsi állították fel, melyek mindegyike tisztán vasból van s hordképességük egyenként 60,000 font. Ha ezzel a munkával készen lesznek, a fogadót e kocsikra rakják s hat gőzgéppel vontatják új helyére.

* **Valódi pinczér-lángész** volt Smith György, vagy a mint közönségesen nevezték, Smith gróf, a san-franciskói óriási Palace hotel nemrég elhunyt főpinczére. Bámulatos emlékező tehetségénél fogva az óriási fogadóban levő összes vendégek nevét és szobáját pontosan tudta. E mellett arcukra is sokáig emlékezett. Beszéli felőle, hogy egyszer egy utas jött, ki csak négy évvel azelőtt töltött egy éjszakát a fogadóban, de Smith gróf rögtön e szavakkal fogadta: »Krinkel Károly úr Memphishből négy évvel azelőtt az 571 számú szobában volt, ha úgy tetszik, most az 573-at megkaphatja.» Smithnek e mellett bámulatos nyelvismerete is volt. A sors tragikuma, hogy ez a ritka pinczér-lángész tyúkszemének rossz metszéséből származó vérmérgezésben halt meg.

* **Váltóra vett feleség.** A karolini szigeteken élt egy dúsgazdag hollandi kereskedő, ki megnősült öhajtván, valóságos rendeletet adott ki antwerpeni ügyvédjének, hogy keressen számára 20—25 éves, kellemes külsejű, jó kedélyű s kifogástalan erkölcsű leányt; leglényegesebb azonban, hogy erőteljes testalkatú legyen, mert a szállítási költségeket egy másik feleségre nem szívesen fizetné meg. Leveleiben kimondta azt is, hogy ez a nő valóságos házassági váltónak tekintse levelét, melyet 5 kész 15 nappal lát után teljes értékben beváltani. Az ügynök hosszas keresés után talált egy alkalmas leányt, kinek még az az előnye is volt, hogy három éven át türelmesen szolgált egy zsémbes női rokonánál, ki őt cselédként tartotta. Az ügynök a többi szállítmányokkal egyszerre küldte a leányt s többek közt négy orvos bizonyítványát, hogy teljesen egészséges. Megérkezése után 14 nappal megtörtént a lakodalom s a váltóra vett feleség kitűnő asszony lett.

* **Három értékes gyöngyöt** égetett el a télen a takarékos Viktória angol királynő vigyázatlanságból. A három gyöngyöt selyempapírba burkolva író-asztalra tette, s később, midőn levelet írt, tollát véletlenül abba a papírba törölte s azt tartalmazó a kályhába dobta. Midőn tévedését észre vette, a gyöngyöknek már semmi nyoma sem volt. A három gyöngy 5000 forintba került.

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS FŐHERCZEG.

ROLLER KÁROLY tanár legújabb (1888. ápril 15-ikén fölvet) fényképe után.

Utánnyomása tilos.

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS FŐHERCEG MINT A GYALOGSÁG FŐFELÜGYELŐJE.

Ilyen bizonytalan, válságos időben, a midőn a nagy áldozatokkal és erőfeszítéssel fönttartott békének bármely pillanatban véget vehet valami véletlen fordulat, vagy valamely nagyon is előre látható fejlődése az eseményeknek: mindnyájunknak óhajtni kell, hogy a megvédésünkre hivatott s rendelkezésre álló szervezet minél inkább föladata magaslatán álljon s minél biztosabban érje is el azt a célt, a mely miatt fölláttatott s a melynek kedvéért oly páratlanul mondható áldozatkészséget tanusítanak a kőzterhek által e nélkül is oly súlyosan érintett népek milliói.

Ezért mindenre megnyugtatólag kellett hatni annak a hírnek, hogy a közös hadsereg gyalogságának fő-felügyelőjévé épen Rudolf trónörökös nevezetett ki, az atyjától örökölt szigorú kötelesség-érzettel minden ízében áthatott, s a mellett komoly, rendszeres tanulmányok fölött rendelkező férfi, kinek céltudatos nevelése s hozzá higgadt temperamentuma is remélünk engedi, hogy egyéb kiváló szellemi és jellembeli tulajdonai mellett nem fognak hiányozni azok a tulajdonságok sem, melyek egy esetleg hadakat vezénylendő egyéniségnél nélkülözhetetlenek.

Rudolf trónörökös a fiatal kor hevével látott neki új és nehéz kötelessége teljesítésének, s letevén az írótlatt, felkötötte a kardot és körütra indult, hogy megszemlélje a most már az ő gondjaira bízott gyalogságot, számba vegye harczi képességét, észlelje a netalán hiányokat s azok pótlására javaslatot s összes tapasztalatairól oly jelentést tegyen, melynek leplezetlen őszinteségében és teljes igazságában felsőleges atyja megbízhatik.

Városlő-városra jár, táborból-táborba száll s személyes meggyőződést szerez a gyalogcsapatok állapotáról, kiképzéséről, vezetéséről és állásáról. Ott van a gyakorló térer, ott a kaszárnyákban s hogy időt ne veszítsen, eltöltötte a szokásos tisztelgéseket és éjjel utazik.

Mindenki beláthatja, hogy ez a föladat rendkívül éberséget, mindenre kiterjedő figyelmet követel; de beláthatja azt is, hogy Rudolf főherceg, a király fia, mindenki másnál kevésbé lesz feszélyezve föltárni a legfőbb hadur előtt a tapasztalatait, való képét nyujtani a gyalogság állapotának s nem titkolni el azt sem, a mit hallani talán kellemetlen s a mit nyitlan bevalani a legfőbb hadur személyétől távolabb álló egyéniségek legalább is nem volna kellemesnek mondható föladat.

A trónörökös ez állásra történt kinevezésének közvetlen oka, — a megnyugtatónak legkevesbbé sem mondható külföldi helyzetén kívül, — az volt, hogy az évenként tartatni szokott nagy hadgyakorlatok a gyalogcsapatoknál földerítették bizonyos oly hiányokat, melyek ugyan csak a gyakorlott katonai szemnek tűnnek föl, de háboru esetében könnyen végzetesekké is válhatnának. Az egyes hadtestek csapatainál ugyanis némely szabályok fölfogásában és keresztülvitelében észlelhetők voltak olyatán eltérések, melyek kevésbbé voltak ugyan lényegesek, de az együttműködés esetében mégis könnyen okozhatnának zavart. Magokban az egyes hadtestekben teljes egyöntetűség uralkodott ugyan, azonban az egyes hadtestparancsnokok bizonyos részletekben különböző föfogásnak hódoltak, s természetes, hogy aztán a hadtest egész kiképzetésénél is ez a föfogás volt az irányító.

Az egész gyalogság, tizenöt hadtest egyöntetűsége tehát, kisebb dolgokban, például a menetelés rendszerében, a fölsozlott rajvonak kifejlésztésében és némely más alárendelt, de a

szolgálati szabályzatban pontosan körülírt részletekben tényleg mégis hagyott fönn kívánni valót.

A trónörökösnek mindent áttekintő és messzeható jelen tevékenysége első sorban tehát ezen, hogy úgy mondjuk, szépséghibának fog véget vetni. A hol az új intendáns bármely kis eltérést fog tapasztalni: figyelmeztetni fogja a hadtestparancsnokokat az egyöntetűség tekintetében szükséges módosításokra s nem telik bele egy év, hogy az egész közös gyalogság kiképzetése olyan lesz, mintha egyetlen egy hadtestparancsnok eszközölte volna.

Ez azonban a trónörökös fő-felügyelői működésének legkevésbbé sem a legfontosabb tárgya.

Az 1885 őszén Bécs közelében tartott nagy hadgyakorlatok alkalmával az egyik harczoló félnek, egy egész hadosztálynak a trónörökös volt a vezérlő parancsnoka. Ez alkalommal minden ahhoz értő előtt feltűnő, kiváló taktikai tehetségének adta tanulját. Nem ment ő együtt a csapatokkal, vagy épen azok élén; nem lelkesítette, nem buzdította ki a legénységet, — a mi nem is lehet az intézkedő vezér dolga, — hanem behuzódva kis tábori szobájába, éjtélidőgözött egyik segédtisztjével a térképen s az egyes csapatok meneteli képességének számbavételével percznyi pontossággal számította ki, hol és mikor fog fedeti helyen előbukkanhatni egy-egy nagy kerület megindított kisebb csapatot, hogy másnap délelőtt, az eddig senki által nem látott, észre nem vett egész hadosztály az ellenség állása legbiztosabbnak tartott, s ennél fogva legkevesbbé védett, s a győzelemre legtöbb valószínűséget nyujtó pontjain, minden oldalról, egyszerre ott teremhessen és támadhasson. Éjjel után adta ki azután parancsait s minden dandárparancsnok, sőt neha minden ezredparancsnok külön kapta meg a maga utasítását, hogy hány órákor induljon s milyen tempóban haladjon, nehogy előbb érkezzenek a kitzított pontra, mint a másik csapat, melynek odáig kétszer akkora utja volt; merre vegye útját, hogy az egész hadosztály, szépen föltagolva, a tagok egymást utoljában nem zavarva, szépen külön menetelhesen, de egyszerre és együtt támadhasson. Éppily leleményes és tervszerű módon osztotta be a lovasságot, de különösen a tüzéroséget, mely rendszeren a csatateret uraló olyan ponton kezdte meg az ágyuzást, a honnan az ellenség legkevésbbé várta. Rudolf trónörökös mindazonáltal a gyalogságra fektette a legnagyobb súlyt, az levén meggyőződése, a mi a legtöbb nagy strátégia, hogy csaták, háboruk sorsát a gyalogság dönti el. A trónörökösnek e katonai hitvallását ismeri is a gyalogság, képzelheti tehát, mily örömmel fogadta a hirt, midőn arról értesült, hogy a fő-felügyelő nagyfontosságú tisztével az uralkodó választása épen Rudolf főherceget bizta meg.

A trónörökösnek jelen útjában módjában lesz megismerkednie a gondjaira bízott katonai erő minden tényezőjével és részleteivel, s hogy ezt valóban és alapjában is kitanulja, azt remélhetni engedi az, hogy nem előre kikürtölt terv szerint utazik, hanem váratlanul, hogy úgy mondjuk, pongyolában lepi meg az egyes csapatokat.

E csapatok azonban az ország és monarchia különböző részeiben levén elhelyezve, ő fenségének módjában lesz azokkal is, s azoknak népével, szokásaival, életszükségleteivel és életmódjával, a vidékek természeti sajátságaival s mind azzal közvetlen szemlét és tapasztalás útján alaposan megismerkednie, a minek megismerését és ismertetését az ő kezdeményezésére megindult s felügyele alatt megjelenő nagy irodalmi vállalatnak (*Az Osztrák-Magyar Mo-

narchia Irásban és Képbén*) programmjává tette.

A trónörökösnek ugyanis már eddig megjelent utazási művei is fényesen tanuskodnak éles megfigyelő tehetségéről. Most, midőn az éles megfigyelés, ugyszólván, hivatalos kötelességévé is tétetett: a főherceg minden észleletet és tapasztalatot élesen az emlékezetébe, és még a vasuti kocsiiban följegyzi a gyűjtött benyomásokat. Képzeltetni, mily becses anyagot nyilik alkalmá gyűjteni egy utazó s a természet és társas élet jelenségei iránt érdeklődni tudó királyfiának, kinek minden ember készsége kalauza s mindenki örömet szolgál annyi fölvilágosítással, a mennyire egyáltalán képes.

Hát arról bizonyosok lehetünk, hogy a munka, melyet a trónörökös szemelvtájának befejezése után gyűjtött tapasztalatai és észleletei alapján megír s emlékirat alakjában Ő Felseje elé terjeszt, nem csak katonai szempontból lesz fölőtte becses és tanulmányos, de irodalmilag is ritkítan fogja pártját úgy irány választékosságára, mint szabotosságra s az előadás elevenségére nézve a katonai szakmunkák között.

De biztosra lehet venni azt is, hogy e körül nagy kiterjedésű és sokféle tapasztalataival nem csekély mértékben fog hozzájárulni a nem tisztán katonai értékű ismeretek gazdagításához is, ama munka révén, mely a főherceg neves ambiciójának köszöni lételet.

És e gyűjtött ismeretek és közvetlen tapasztalatok bizonyosan hozzá fognak járulni ahhoz is, hogy ezer meg ezer szeresre újabb gyöngéd szálakkal fűzzék a trónörökös szívét e hazához és annak népeihez, melyek oly szeretettel és annyi biztató reménnyel csüggnek az alkotmányos királynak nagy tehetségeket ékeskedő fián és majdani utódján.

Rudolf trónörökös főherceg arczképét Koller Károly tanárnak azon legújabb fölrétele után mutatjuk be, mely a végből készült, hogy emlékeztetőül szolgáljon Benczur Gyulának azon festményénél, melyet a trónörökösről épen most készít s melyhez a trónörökös főherceg hosszabb ideig ült a Bécsbe e végett föluzott magyar művész előtt.

A JELIGÉK TÖRTÉNETEBŐL.

Az ókorban s még inkább a középkorban, a czimerekkel összekötöttesben, sőt részben azokat megelőzőleg is, divatba jött, hogy kiváló egyének, családok és testületok jelszavakat és jeljegyeket választottak maguknak, melyek közt egyesek, különösen fejedelmi családok s hires hadvezérek jelszavai, csakhamar ismeretesekké lettek s csaknem közzmondásokkal hasonlíthatók össze.

Ezek közé tartozik a mi uralkodó családunk ismert jelszava: «Viribus unitis» (egyesült erővel), mely különösen az ő vezetésük alatt oly sok különféle nemzetiségéből álló néprek nagyon reá ilik. Ez a jelszó alkalmazták újabb időben a Ferencz József-rendjelen és érdemkeresztben is, míg a régi, még Burgundiából eredő aranygyapjas rendjelenek más jelszavai voltak, u. m.: «Premium non vile laborum» (Nemes bér a munkáért), később «autre n'auray je» (más nem akarok) s végül Merész Károly jelszava: «Je l'ay empris» (erre vállalkoztam). Nem tulajdonképeni jelszavak ugyan, de nagyon rokonok ezzel azok az értelmezések, melyeket régebben, a német-ozstrák császárság fénykorában az ABC öt magánhangzójára, AEIOU-ra alkalmaztak, pl. «Austriae Est Imperare Orbi Universo» (Ausztriának kell uralkodnia az egész világon) vagy «Austria Erit In Orbe Ultima» (Ausztria lesz a világon a legtovább fennálló).

A porosz királyi család I. Frigyes kora óta azt a jelszót használja: «Suum Cuique» (kinek-kinek a magyáé). Ez a jelszó van a fekete-sas-rendjelen s a régi pénzekben. Nagy Frigyes e mellett még pénzére a hadi diadaljelvényeken nyugvó sasra ezt iratta fel: «Pro gloria et patria» (Dicsőségért és hazáért). A kegyes érületű III. Frigyes Vilmos pénzere azt vetette: «Gott mit uns» (Isten

velünk). A porosz hadsereg jeligeje: «Mit Gott für König und Vaterland» (Istennel a királyért és hazáért), azok, kiknek számlája Monasztery német császár választotta a német-francia hadjárat előtt.

A legbüszkébb jelszava V. Károly császárnak volt, ki a Sevilla város czimereiben levő Herkules-ozslip feliratát: «Nec plus ultra» (eddig és ne tovább) választotta, később azonban az első szót elhagyván, az egésznek teljesen más értelmé lett: «Plus ultra» (mindig tovább). Az 1552-iki metzi vesztés után e büszke jelszóra tekintettel emlékpénzt vertek, melyen a Hercules ozslipaihoz kötött sas látható e felirattal: Non ultra metas» (A határon túl nem); világos szójáték czélzásul Metzre.

Az angol czimeren kettős jelige van. A régiebb, még a normann királyoktól származó Eduard által 1300 körül a czimerekbe felvett jelszó: «Dieu et mon droit» (Isten és jogom). A másik a térd-szalag-rend nagy kék szalagjával körülvett jelszó: «Honny soit qui mal y pense» (szégyen reá, ki rosszat gondol). Ez utóbbi jelszó eredetül azt beszéli, hogy III. Eduárd király egykor tánc-közben a szép Salisbury grófnő lehullott kék harisnyakötjét ismét felkötözve, mondta e szavakat s ez alkalommal alapította a térd-szalag-rendet. Más s valószínűbb elbeszélés szerint azonban Eduard király Crecy mellett a csatában saját harisnyakötjét tűzte egy botra s azt zászlóként használva a sokat emlegetett szavakkal ment az ellenség elé s ennek emlékére alapította a híres és előkelő rendet. A többször emített sajtósági jelszó különben a hanoveri czimerben is szerepel két más jelszóval, u. m.: «Suspere et finire» (kezd és végezd) és «Nunquam retrorsum» (Sohasem hátra).

A régi máltai rendnek két jeligeje volt; a czimeren a kereszt alatt «Pro fide» (hitért) a pénzekben «Non aes, sed fides» (nem a pénz, hanem a hit). A francia templáriusok czimerén alvó kutya volt tövises nyakravalóval s e felirattal: «Non omnibus dormio» (Nem mindenkinek alszom). Az angol templomosok czimere repülő varju volt koponyával s e felirattal: «Gare le corbeau» (Órizkedjél a varjutól).

A walesi herceg jeligeje: «Ich diene» (szolgállok) — annak emlékére, hogy a híres fekete herceg szerényen e szavakat mondta volna, midőn a francia király őt, mint foglyot, asztalához vendégül hívta.

NŐI MUNKA ÉS DIVAT.

A budapesti nagyvilágból.

Budapest, május.

Budapest divat-saisonja ritkán nyílt meg oly zajos és fényes előkészületekkel, mint a milyeneket a múlt heteken volt alkalmunk látni, bazárjaikkal, kiállításokkal, löversenyekkel és mindenne fele jótékonyági ünnepeikkel. Rég táruit oly nagyító korzó a Stefánia-ut platósorait el-özönlő fővárosi közönség elé, mint az idej löversenyek napjain, melyeken az idő kedvezése mellett az elegáns világ színe-java vett ezuttal is részt. Egymásnak fürgén kiterő hintók, szédületes gyorsasággal vágtató phaetonok, vadászkocsik és broughamok mellett egy-egy komoly méltósággal haladó mail-coach, tejejen egész családok apraja-nagyjával, könnyű trappban hajtó lovasok, itt ott szerényebb kinészű zárt fiakerek, azt a látványt varázsozták a szem elé, melyet a londoni Rotten Row, a párisi boulogne-i erdő, a berlini hársfürő és a bécsi prater majdnem ugyanazon színekkel és körvonalokkal mutatnak be a tavaszi napsugár derüs mosolygásában.

A bécsi tavaszi löversenyek áprilisi hete és a németországi futtatások juniusi saisonja közé esnek nálunk a szokásos tavaszi löversenyek, s jelentőségök a divatra nézve nem annyira hivatalos, mint inkább természetes, a mennyiben az első alkalmat nyujtják szabadban, tömeges összejövetelnél a tavaszi toilette-ek csillogtatására. De csak az avatott szem képes egy ily pillanatról-pillanatra forgó tarka kaleidoszkópból emlékeztetni camera obscuráján azonnali megörzítési a leglényegesebb vonásokat, melyek a divatra nézve fontos és döntő elemeket vannak hivatva

szolgáltatni. A budapesti gazdag társaság kiemelkedő alakjai, a divat és elegancia állandó tpuszai, azok, kiknek számlája Monasztery németben évi 15—20 ezer közt váltakozik, egy hintógördülés alatt egész programját tájrák fel az év irányadó divatának.

Mennyi pompa látványossága fejtett ki az idej felvonulás keretében is, azt csak a gazdagnál gazdagabb toilette-ek részleteiből leírásból lehetne sejtetni, melyeket az idej korzón és a bazárban volt alkalmunk látni. A turf legelegánssabb látogatói egyike, Rudics báróné, ki nővérel együtt egy izben gr. Károlyi László új otos stagecoach-ában jelent meg s általános érdeklődés tárgyát képezte, — egynaga nyolez, szebbnél szebb új toilettejével szerepel az idej divat krónikájában, melyek mindannyia Monasztery és Kuzmik utódainál készült. Az, a melyet első izben láttunk rajta, remek kék voile ruha volt schottisch diszszel, mely alól szegélyben, hátul szalag-csorokban volt alkalmazva. A derek kis giletvel, kihajtóval, s a válltól a derekig szünya, a gilet alatt szintén kis schottisch-öv, ép úgy az ujjak szegélyei is. Mellette gr. Andrassy Aladarné és gr. Andrassy Tivadarné, s Zichy Glódné keltet-

A LIGETBŐL. (DIVATKÉP.)

tek méltó feltűnést, amaz zöld és vörösbé játszó changeant tafetasban, császárságori izléssel, elől tabliervel, Chantilly-csipkéből, lent 50 cmt. magasságban összehuzott csipke basque-ok, a csipkederék övvel s két keresztű Tosca-echarpeval, — utóbbi rózsaszín-kék changeant-tafetas alsó ruhában, fekete csikozott Chantilly-csipkével behuzva.

Az új divat egész gazdagságát mutatta be gróf Berchtold Richardné, szül. Bánffy Eliz toilettje is, vörös s zöldbé játszó tafetasban, fekete csipkével a Tosca, s hosszú mantillal, feketén a Tosca. Leánya vieux rose színű, nagy arabeszkekkel nyomott pongee selymet viselt régi velencei csipkével, directorium korabeli izlelenben. Mindkét toilettében Monasztery és Kuzmik utódi remekeltek. Emilsük fel még hirtelenben Lónyay Margitot, vieux rose csikozott surrahban, alján himzessel, s felül egy nagy vieux rose csokorral tartva, a két Jankovich kisasszonyt, Margitot és Ilonát, kék és fehérrel nyomott pongee selyemben, fölőbb egyszerűen, szivalaku derekkal s crème himzessel, melyet szeles kek moire öv tartott; továbbá Pacherer Katiczát és Hanzely Margitot, amaz vieux rose nyomott aeoienne-ben, a derek két oldalán crème himzessel, mely alól övet képezett és két szalagban esett le a ruha alján, az alj maga egy darabból készíttve, piússébe rakva s csak könnye-

dén huzva fel két oldalt, — utóbbi felettébb kedves crème színű angol ruhában, elől millieufleur himzessel. Mind a négy Monasztery és Kuzmik utódi uvari szállítók czégétől.

A legújabb jelenségek közé tartoznak, mint a fentebbi leírásokból kitetszik, a divat terén az ugynevezett nyomott szövetek, azaz bizonyos gyér selyem-foulard gyártmányok, beléjük nyomott mintázzal. Alapjuk sima, mintái könyveden szétszórtak. Ha az alap crème-színű, akkor a rajz színes, ha ellenben sötét, akkor fehér marad a rajz. Lombok, vadvirágok, pettyek, csíkok és mértani vonalak képezik a leggyakrabban mintákat, de többnyire igen szépségű. Ezeket a szöveteket olecsóságuk, tartóságuk és szépségük egyaránt ajánlja. Sötétkekek, zöldek, barnák s fehérrel nyomott pirosak a legalkalmasabbak mindennapi használatra, míg a világosabb alapnak inkább valók fél-toillette-ekhez és kerti viselőthez.

Hasonló szövet a poplinete is, csakogy erősebb, durvább szálakkal. Ezt sima selyem fölébe használták csipkével s egy-két sor, két hüvelyk széles szalaggal szegélyezve. Megjegyzendő, hogy a tünik gyakran látható olyképre rendezve, hogy oldalt és hátul a derekhez van erősítve s ekkép egybezsabottnak tünik fel. Ez a legújabb styl az idén. Az ujjak is ez esetben egészen új elv szerint készülnek, tudniillik csuklótól könyökig selyemből s szorosan, míg a poplinete a vállon bő és dudorodva jó a könyöki.

A most szintén felettébb kedvelt aeoienne kelmét Bulletin párisi gyáros találta fel és sikerült számára előkelő helyet biztosítani a divat irányadó kelméi közt. Valóban, a divat Columbusainak néha elég egy jó név, hogy a közönség szeszélyét lépre csalják. Ebben a világban, melyet a véletlen ötlei igazgatnak, minden jogosult, a mi sikerült és sok olyan is, a mi nem sikerült. Azaz hogy a sikertelenségnek is vannak sikerei. Nem különös-e, hogy egy munkás gondatlansága, a ki tévedésből ölmet kevert bizonyoskádba, hozta létre azt a vöröses színt, mely sokáig tartotta magát a divatban? És épen most bizonyos vöröses heliotrop, mely gyorsan hódit magának kedvelőket, szintén egy festési hibának köszönheti eredetét. Mikor az első izben elkészült árkat ily állapotban át akarták adni, visszautasították a rendelők s becsaron alul kellett eladni, holott most ugyanabból a színből alig győzik a megrendelést. Hasonló félreértés adott léteit a gyapot viszáju selymeknek is.

Mint a divat keletkezését, ép oly véletlen körülmények döntik el néha valamely divat tartamát is. Ha most a búrsondivat hanyatlásáról és várható megszűnéséről hallani itt-ott, ennek oka nem kis részben a francia-német viszonyok feszültségére vezethető vissza. Bársonyban Németország tudvalevőleg a föttermelő, s Franciaország, melynek irányadó szerepe ma is megingatlan meg a divat terén, mindent elkövet, hogy a német ipart elnyomja s ezzel szemben saját iparágait juttassa virágzásra.

A francia iparnak kedvez a virádivat is, mely az idén nagy mérvűnek ígérkezik. Kalapokon és ruhákon egyaránt sok a virág és pedig minél természetesebbek, annál inkább kedveltek. A divat megköveteli, hogy úgy nézzenek ki, mintha ép most s'akitották volna és többnyire hanyagul rendezett bokretűba vannak összekötte. Ezen kívül használnak még valódi füveket, valódi levedulást és rózsaszínűket is, olyképen készíttve, hogy tartósakká váljanak, de azért ne veszítsék el természetességök nyomait. Fekete bársony virágok sárgával, fekete árvécskával, a nap magaslatán állanak, valamint a dandelion, a borsvirág, vad jáczint, buzávirág is. Kitömött madarakról most már végre valahára csakugyan szó sincs s a tollak is csak itt-ott tartják még magokat.

Nagy része a csinált virágoknak Párisban és a déli departementokban készül, s a francia nők ujjai ugyességének méltán emelt helyetlatlan emléket Balzac «Honorie»-jában, amaz vieux rose egy nőt ír le, ki virágcsinálással keresi kenyerét, s apróra kimutatja, hogy osztja meg életét virágival, mint a művész a természettel, melyet fest. És a kitűnő regényirő nem túloz, midőn a virág-

pitány» álneve alatt gyakran egy egész szövetkezet rejlik, melynek lóvásárlásait és verseny-előkészületeit valamely vagyonos mágnes intézi, a pénzt pedig a vállalatok ki tudja melyik üzér szolgáltatja.

Mivel pedig a jockey-klubok és kaszinók igen szigorúak szoktak lenni a nyilvánosságra jutott kihágásokkal szemben s azok elkövetőit rendszerint kizárással sújtják, tehát az a kérdés, miként lehet okkal-móddal megkerülni a törvényeket és kizsákmányolni a fogadási rendszer előnyeit. Saját lóva ellen természetesen senkinek sem szabad fogadni, minél fogva az üzlet minden fogása arra irányul, hogy a versenylovak akkép készítsenek elő s a versenyek akkép válasz tassanak ki, hogy a fogadás céljainak megfelelően.

Mondtuk már, hogy minél kedvezőbbé itélnék meg egy lovat, annál rövidebbek annak «odds»-ai. Hogy tehát a közönséget egy versenyloval kvalifikációjára nézve tévhitben hagyják, mindenekelőtt távoli helyen idomítják, az istállóba senkinek a belépést meg nem engedik, sőt olykor-olykor egy-egy nyugtalanító hírt is világgá

gére, nem épen lehetetlen a nyeregben elhelyezett ólom-darabok, azaz a «holt súly» egy részét a versenyfutam alatt «elvezetni» s a hiányzó részt még az utólagos mérés előtt visszakeríteni. Máskor a jockeynek «hamis starttal» sikerül versenyfutást nyújtani a versenylova erejét gyengíteni, sőt minden tilalom dacára az sínec kizárva, hogy valaki titokban saját lóva ellen fogadjon, s ehhez képest utasítsa jockey-ját, míg ugyanakkor csupa látszattól valami csekély összeget saját lovára is kockáztat. Különös eredménnyel kecsegtet ez, ha többen állnak össze. A-nak jobb lóva van, tehát a meeting első napján B. lovára fogad, mely hosszabb «odds»-ot kínál, saját lovat pedig visszatartja, hogy győzőn amaz. Másnap az «odds»-ok természetesen a győztes ló javára változnak s akkor meg A lóva seprí be a díjat.

De a gyepek spekulációjának ravaszága még messzebb is megy. Tíz-tizenkét év előtt történt, hogy egy Benson és társai név alatt szereplő szédelő társaság tele töltötte a lapok negyedik oldalát azzal a hirdetéssel, hogy részvény-társaságot alapítottak a versenyistálló titkainak ki-

nem fogadott már életében saját lóva ellen? S ez esetben melyik nem tartotta vissza észrevétlenül lovat? Ily körülmények között hogyan lehetne egy nyeresé esélyeit csak megközelítő pontossággal is kiszámítani?

Nem a legtrikább esetek közé tartozik, hogy ily emberek összeállva, egy jó lovat megvásárolnak csak azért, hogy meglopják vele a többit. A versenyek krónikájában emlékeztetés maradt egy eset, a midőn egy gátversenyen hatan beszéltek össze, hogy ne nyerjenek. S csakugyan az első megállítást lovat az akadály előtt, a második levetteti magát a gyepe, a harmadik átbukik az akadályon, s így a negyedik, ötödik, a hatodik s a verseny megnyeretlen maradt.

Cavaliero magyarországi szereplése óta a nyilvános fogadások nálunk is meghonosultak, s annyi kétségtelen, hogy hathatós emelvényül szolgáltak a versenyek iránti érdeklődés felkeltésének, úgy hogy tavaly már megalakult a magyar fogadási salon, s a versenyek alatt két ízben nyilvános árverés — pool — is tartott a versenyprogramban szereplő lovak nyereséi esélyeire. Ez alkalommal gr. Sztáray János vette

A KÜZDELEM.

bocsátanak a lapok után az állat egészségi állapotáról és temperamentumáról. Most a bookmakereken a sor, ezeket a fogásokat parizoi és mindenféle ármány és vesztegetés után magoknak meggyőződést szerezni a valódi tenyálásról. Ha azonban ez nem sikerül, s a cél, hogy a titokban tartott s időközben kipróbált loval szemben hosszú «odds»-ok jegyeztesse — el van érve, akkor nincs egyéb hátra, mint teljes csöndben tekintélyes összeggel fogadni mellette, hogy a pénz özönlen folyjon a szerencsés spekuláns, s természetesen vele együtt minden trainerje, jockey-ja és istállószojgája zsebeibe.

Hihetetlenül hangzó epizódok vannak följegyezve hasonló esetekről a versenyek krónikájában. Így több év előtt Angliában egy három éves lovat titokban megölték, s annak egy évvel idősebb testvérét állították helyébe, melyet e célra már egy évvel teljesebben elrejtve tartottak. Természetesen a négy éves «carter»-ben győzött az ifjabb versenytársaira kiszabott csekélyebb tettel. Az istálló egész vagyon nyert, hanem egy lovasz-inas, a ki véletlenül tanuja volt a gazda és trainerje közötti titkos értekezéseknek, felfedezte a csalást.

A mellett a befolyás mellett, melyet három fontnyi súlykülönbség is gyakorol a ló sebesség-

fürkészésére. Ennél fogva képesek előre megmondani a főnyeremények győzteseit, s megbízhatókat is illő nyereség-osztalékban fogják részesíteni. Szeretnők tudni már most, miben különbözik ez a vállalat attól, ha valaki részvény-társaságot alapítva a poszkiszli elemelésére vagy az első hazai takarékpénztár betérésére? Nos hát ezek az iparlovagok huszonnégy óra alatt érzel kapták az aláírást s kaptak volna még többet is, ha a francia rendőrség bele nem elegyedik a dologba. Benson urat letartóztatták, daczára annak, hogy előre biztosította magának London legelső detektivjei elnézését s tíz évre ítéltek el. Csak pár év előtt szabadult ki a fogságból s most valószínűleg tőkéje után él, ha csak újra fel nem vette régi mesterségét.

Nem ezünk elidegeníteni a közönséget a lóversenyek látogatásától, kétségkívül vannak igen ügyes lóismerők, s épen az elsőrendű sportsman-ok közt, a kik meglehetősen valószínűséggel tudják megállapítani egy ló esélyeit. Csakugyan épen ezek azok, a kik nem szoktak fogadni, vagy ha igen, csupa mulatságból, úri passzióból. Mert jól tudják, mennyi visszaélés, mennyi kijátszás válik lehetővé a turf-on. Melyik ló-tulajdonos az, a ki soha sem adott utasítást jockey-jának arra, hogy ne érkezzék be elsőnek? És melyik jockey

meg 1:99-szeres pénz ellen a 71 kilót vivő Pajzán nyereséi esélyeit. Azt hisszük, inkább példaadás akart ez lenni, s igaz, hogy ha Pajzán nem nyert is, de jó második lett.

Általában azonban, nem lehet elég óvatossággal fogadni azokat a tippket sem, melyeket verseny előtt ujjában néhány lap is lancirozni szokott. A versenyfogadásoknak lényegesen szerencse-játék jellegű — azt hisszük, — eléggé kifejtettük, és nézetünk szerint sem a közönség, sem a versenyek érdeke nem nyer azáltal, ha eziránt tévedésben hagyják.

V. S.

A GYÜRÜKIALITÁS BUDAPESTEN.

Tarnóczy Gusztáv országgyűlési képviselőnek neje az országos nőiparegyetel javára az iparművészeti múzeum helyiségében 2754 darabból álló gyűrűgyűjteményt állította ki közszemlére. Az országos régészeti társaság titkára, dr. Szendrői János, ki e gyűjteményt már egy éve tanulmányozza, hogy arról terjedelmes művet írjon s ki a jelen kiállítást rendezte, azt állítja, hogy ez a gyűjtemény Közép-Európa leggazdagabb, legváltozatosabb és legértékesebb gyűjteményei közé tartozik és sok tekintetben felülmúlja a legtöbb világhírű múzeum gyűrűgyűjteményét. Egyes

szakértők felületes becslés alapján 40—50,000 forint értékűnek tartják e gyűjteményt, melyet Tarnóczy Gusztávné másfél évtized óta sok utánjárással és jó izléssel gyűjtött.

A gyűrű, mint az ötvösök és aranyművesek egyik fő ipari czikke, tisztán műipari és műtörténelmi szempontból is érdekes kiállítási tárgy, ha ugyan oly sok mutattatik be egyszerre, hogy a különböző korok iparának és izlésének fejlődését rajtok összehasonlíthatjuk. De kétségtelen az is, hogy a gyűrű már a legrégebb időkben is nem egyszerű ékszernek tartották, hanem egyúttal valami kiváló jelentősége volt. A Niebelungenlied, Lessing böles Nánjánja, Polykrates regéje s annyi más ismert költészeti mű hirdeti a gyűrű nevezetességét; ismeretes, hogy régen a babonás gyűrűnek, később a bíró hivatalos gyűrűjének és a főurak pecsétgyűrűjének s ma a jegygyűrűnek mily nagy szerepe van a társadalmi életben. Bizony nem lehetetlen, hogy az a 2754 gyűrű, melyet e kiállításon bemutatnak, egyenként egy-egy valódi regényben nagy szerepet játszott.

Nem lehetetlen az sem, hogy a gyűrű feltalálása is a hozzá kötött babonás hit következménye. Annyi bizonyos, hogy rége óta általánosan el volt terjedve az a hit, hogy a drágakövek titkos és bűbajos erővel bírnak, sokféle betegséget

gonosz ördögi incselkedés ellen volt biztos szer, az achát nemcsak meggyógyította — az akkori hit szerint — a skorpíó marását, hanem okosabbá, kedvesebbé tette az embereket; az smaragd jó volt a mérgezés ellen s a mi fő — megövtá az embereket a kopaszodástól; a zafir elhárította a bánatot, a topáz csillapította a haragot, a gyöngy nagybábú tétvé a szemet s meggyógyította a hályogot, a sárkánykő segít legyőzni az ember ellenségeit, a porri tört amethyst kijózanítja a részeg embereket, a józanokat pedig kedvessé tette a befolyásos emberek előtt. A legelterjedtebben használt kő a chelidion — fecskekő — volt, mert el volt róla terjedve a hit, hogy minden ellen jó s minden vállalkozásnak jó kimenetelt biztosított vala.

A legrégebb gyűrűket Egyiptomban találták 3—4000 évvel ezelőtt. Leginkább a skarabeus bogár alakjában készültek, mivel e szent bogár, mint a halhatatlanság jelképe, az egyiptomiaknál talisman volt. A rómaiaknál a gyűrű körülbelül az volt, a mi nálunk a rendjel. Római katonák, a kik valamely csatában győztek, vaskarikákat kaptak ujjaira. Némely katonának, a ki sok csatában vett részt, 5—6 ilyen gyűrűje volt, úgy, hogy később a kényelmesebb viselhetőség szempontjából több gyűrűt föleserltek egygyel, melybe valami jelmondat volt vésvé. Arany vagy ékköves gyűrűt sokáig csak a patriciusoknak és előkelő férfiaknak volt szabad viselniük, a nők kizárásával; később azonban a nők is fölgűrűzték magukat s a gyűrű divatja oly általánossá vált, hogy Hannibál a cannaei csata után az el-esett katonáknál talált gyűrűkből egy hordonyit küldött haza.

Más népeknél az ókorban a gyűrű adásvevését is jelentett. A pénz behozatala előtt ugyanis a vevő a testén hordott karperecekből, övekéből, nyakláncokból stb. egy izt letört s ezt adta cserébe a vett áruért. Így a nő ujjára huzott jegygyűrű se volt mindjárt a sirig tartó hűség és szerelem szimbóluma. Sokáig csak azt jelentette, hogy a férfi az illető nőt megvette. A nő viszont kardot kötött a férfi oldalára, azt jelezvén ez által, hogy elismeri felsőbbességét. Csak sokkal később, az ujkor elején kezdett a gyűrű az elvállhatatlanság szimbóluma lenni. De alakja ekkor se volt a mostani karika-gyűrűé. Eleinte két kézbe végződő fatörzset ábrázolt, jelöl, hogy a menyasszony és vőlegény családfái összenőnek. Később a két egymást tartó kéz fölé szokás volt egy lángoló szívet is vésvni, míg a mostani sima karikagyűrű csak a tizenhatszodik század elején kezdett divatba jönni. Régi eredetű az a hit is, hogy melyik ujján viselje az ember a gyűrűt. Legáltalánosabban még ma is a balkez negyedik ujján viselik a gyűrűt. Mert azt hitték és hiszik talán még ma is, hogy ez ujjból indul ki egy titkos vonal, mely egyenesen a szívbe vezet.

Tarnóczy négybeesű gyűjteményében mindezek a különböző gyűrűk képviselve vannak s a mellett igen sok van közöttük olyan, mely történelmi vonatkozású. Van egy gyűrű Stilla névelvel is, de a Báthoryak, Boeckayak, Bethlenek, Rákóczyak történelmi nevezetességű tagjainak hiteles gyűrűi vannak itt s az Eszterházyaktól kezdve csaknem minden nevezetesebb család czimereit megtaláljuk az egyes gyűrűk között. Más nevezetességei közt van egy görög arany karika Nagy Sándor kopott drachmájával, a Tarnóczy-család ősi gyűrűje, mely a csetneki várban levő családi arcképeken századokon át mindig le van rajzolva, Luther Márton 1525-iki jegygyűrűjének másolata; vannak továbbá méreg-tartó gyűrűk, parányi lakattal, órákkal, apró képekkel, vagy babonás tárgyakkal ellátott gyűrűk. Igen sok a czimeres s emlékművel ellátott gyűrű. Egyiken ez van bevésve: «Forget me not» (Ne felejtj), a másikon «Vous êtes pour plaire» (Tetszened kell).

Szendrei János a nagyérdemű gyűjteményt 13 csoportba osztja és pedig:

I. Óskori gyűrűk. a) Bronzkoriak. b) Népvándorláskoriak. II. Antik gyűrűk. a) Görögök. b) Rómaiak. c) Keleti és bizanci, III. egyiptomi gyűrűk, skarabeusok. IV. Régi, renaissance- és újabbkori kameok. Dombornan vésett ékkövek és fél-ékkövek. V. Régi, renaissance és újabbkori intagliok. Homoruan vésett ék- és fél-ékkövek. VI. Czimeres és pecsétnyomú gyűrűk. a) Ékkövek és fél-ékkövekkel. b) Fémbe vésvé. c) Magyar történelmi vonatkozásúak. VII. Zománcoz és ékköves gyűrűk. VIII. Ékköves gyűrűk. IX. Keleti, török, arabs és héber feliratos gyűrűk. X. Érmekkel foglalt gyűrűk. XI. Emlék-,

disz-, jelvény-, szertartásos és babona-gyűrűk. XII. Vegyesek. XIII. Utánzatok, hamisítványok. A csoportok egymáshoz való számbeli viszonyát illetőleg van: bronzkori 36, népvándorláskori 26, görög 30, római 90, bizanci 5, egyiptomi 15, keleti s török stb. 21, kameo 339, intaglio 120, érmekkel foglalt 104, ércz-pecsétgyűrű 196, ékköves pecsétgyűrű 647, zománcoz 175, drágaköves 264, emlék- és diszgyűrű 260. A legnagyobb csoportot tehát a czimeres pecsétgyűrűk csoportja, a mely czimertani szempontból is nagy becses bir.

A kiállítás alkalmából kiadott 4 ivre terjedő s a Franklin-társulatnál megjelent díszes katalógusban Szendrei mind a 13 csoportból a legértékesebb darabokat röviden leírja s többet rajzban is bemutat.

KASHMIR-SHAWLOK.

Ki nem hallotta híret a rendkívüli puha fényűről és finomságokról oly nevezetes kashmir-shawloknak, melyeknek utánzását az európai ipar is régóta feladatának tűzte, a nélkül, hogy az eredetét elérnie sikerült volna? Mindenki ismeri e ritka szöveteket, sajátos mintájú, görbe vonalaikkal s virágaikkal; a szövőipar legértékesebb termékei közé tartoznak ezek a shawlok s a velök üzött kereskedés is ösrégi és fontos.

A kashmir-shawlok eredeti hazája, mint már nevének mutatja: Kasmir, s anyagok a ladaki kashmir-kecske gyapju-pelyhe. De maga a gyártmány utolérhetetlen kitűnősége a tartomány vize sajátosságainak tulajdonítható, mert bármilyen utánzással próbálták is utánozni e shawlokat Patne, Agra és Lahoreben, az eredmény finomságban és lágyságban mindig mögöttük maradt.

A kashmir-kecske gyapja hosszabb, mint az Angora-kecskéé, s nem oly göndör, hanem egyenes. Egyetlen kecske csak három uncia gyapjat ad, úgy, hogy tíz kecske gyapja szükséges egy shawl gyártásához legalább. A szőst asszonyok fonják fel, s azután megfestik. Hatvanezeren foglalkoznak Kasmirban shawl-készítéssel, ám-bár a szövőszekek száma, mely kétszáz év előtt 40,000 volt, most 16 ezerre apadt, s ezek évenként mintegy 80,000 shawlt állítanak elő.

Egy ily műhelynek Kasmirban rendszeren három munkása van, s ezek egy különösen szép shawlon egy évig s tovább is eldolgolnak. Legjobb esetben hárman egy negyed hüvelyknit készíthetnek el napjában. Az egyszerű shawlokat vetélővel dolgozzák, a tarkákat fa-tűkkel, melyeknél minden színű szátra külön tü van. Az «usztad» vagy munkavezető adja az utasítást a mintáknak megfelelő színekre s bár a shawl fonákja van felül a rámban, még ha új mintával van is dolga, sohasem téveszti el. Néha a shawlokat külön darabokban készítik el, s azután állítják össze.

Srinagar egyike a kashmir-ipar főszékhelyeinek. Nem rég még a lakosság 22 százaléka foglalkozott az iparággal, de azóta a shawlok megcsökkent kereslete megapasztotta számukát. Az évi termelés is pár év előtt még 3 millióra volt becsülve, de azóta sokkal kevesebb. De a legszebb példányok ára ma is megüti az 100—400 frtot. Legnagyobb a kereslet Franciaországban, s ujjában a francia minták is részben utat nyertek az eredeti iparba. Számtalan alaku és kidolgozású shawlok kerülnek piacra; vannak közönséges háromszög alakúak és burnó-szerűek, arannyal kidolgozva, vannak, melyek egész városokat ábrázolnak, utcákkal, házakkal, templomokkal, sétáló emberekkel, s a kék folyón uszkáló hajókkal; némelyek virágok, madarak hímzevők csodálatos tarka tollakkal, vagy különös ember- és állatalakok.

A kashmir-shawloknak nem sokkal állnak alatta a persa shawlok sem, melyek szintén kezzel vannak szövve, mint a szőnyegek. Ezeknek «kurk» nevű anyaga egy különös fajú fehér kecske gyapju-pelyhe. De a kurk nagy részét nem dolgozzák fel, hanem Felső-Indiába, Amritsírba szállítják ki, a hol hamis kashmir-shawlokká dolgozzák föl. A francia kashmir név alatt ismert shawlok is utánzatok, melyeknél a felület a keleti shawlokéhoz hasonló külsővel bir. Különösen a nimes-i shawlok híresek olcsóságukról, s a leleményességéről, melylyel bennök a fontos selyem, thibeti gyapjuhely és gyapot vannak együtt feldolgozva.

Ujjában a maharadsa a kashmiri shawl-ipar

«Jó-szívet vegyének!» Tarnay Mariska.

A «JÓ-SZÍV» BAZÁRBÓL.

